

Розкрито, що стандарторієнтовані трансформації в освіті ґрунтуються на новій парадигмі, яка охоплює ідею ключових навичок/компетентностей замість знань; рівний доступ до освіти для усіх; так звану «підзвітність» шкіл, вчителів (раціональне використання вкладених суспільством коштів в освіту).

Стандарторієнтовані трансформації на рівні шкільної освіти спрямовано на запровадження освітніх стандартів на хвилі руху за підвищення якості та доступності освіти. Такий формат акцентує результати, що їх продукує школа — навчальні досягнення учнів, які нерозривно пов'язані з якістю роботи вчителів та шкіл. Стандарторієнтовані трансформації також передбачають запровадження/інтенсифікацію використання зовнішнього незалежного тестування для оцінювання ступеня опанування стандартів учнями.

Охарактеризовано «стандарт змісту» як такий, який відображає, що саме мають вивчати учні, представляючи цілі та завдання навчання; «стандарт досягнень» визначає, наскільки добре учні оволоділи відповідною частиною стандарту змісту; «стандарт можливості для навчання» описує ресурс, потрібний для того, щоб учні змогли реалізувати окреслені в інших стандартах завдання.

Зроблено висновок, що стандартизований зміст освіти з детальним описом навчальних результатів, регулярне тестування учнів та оцінювання роботи вчителів і шкіл характеризують розвиток шкільної освіти в країнах ЄС та у США. Водночас *відзначено* існування тактичних викликів в умовах імплементації стратегії стандарт-базованої шкільної освіти. У США йдеться про звуження стандартизації до знайомого там процесу тест-базованої підзвітності, коли тестові завдання часто використовуються заміниками стандартів. У країнах ЄС викликом залишається оцінювання опанування учнями стандартами, які перебувають у процесі трансформації на компетентнісні засади.

ТЕНДЕНЦІЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

А. П. Джурило, к. пед. н.

Виявлено, що провідну роль у реформуванні польської освіти упродовж останніх 25 років відіграли органи місцевого самоврядування як керівні органи (засновники) шкіл. Разом з тим виконання завдань, пов'язаних із забезпеченням освітньої діяльності, відіграло

важливу роль у перетворенні органів місцевого самоврядування на компетентних суб'єктів управління та становленні децентралізованої всієї держави, оскільки за масштабами і соціальною значущістю освіти є найважливішою сферою діяльності польського самоврядування.

З'ясовано, що процес децентралізації освіти в Польщі розпочався у 1990 р. від передачі громадам функцій управління дитсадками та їхнього фінансування і в основному завершився у 1999 р. під час передачі повітам шкіл вищого від початкового чи гімназійного рівня, а також численних позашкільних освітніх закладів. Польський дослідник Ян Герчинський (J. Herczyński) виділяє шість етапів процесу децентралізації освіти в Польщі: 1) *піонерський етап, 1990—1993 рр.* (етап створення самостійного, демократично обраного територіального самоврядування в Польщі); 2) *етап, коли завдання передавалися у добровільному порядку, 1993—1996 рр.* (етап управління початковими школами на добровільних засадах); 3) *етап стабільності, 1996—1998 рр.* (запроваджено освітню частину загальної субвенції, яка замінила дотації, національної освіти, вперше прийнято загальнонаціональну формулу алокації субвенційованих коштів — алгоритм поділу освітньої субвенції); 4) *Другий піонерський етап, 1998—1999 рр.* (передача управлінських повноважень щодо шкіл вищого від гімназій рівня та більшості позашкільних освітніх закладів новоствореному органу самоврядування повіту); 5) *завершення процесу створення системи, 2000 р.* (формування системи управління і фінансування освіти в остаточному вигляді; поступове повернення типового для країн ОЕСД співвідношення між витратами на одного учня у початкових і середніх школах); 6) *етап поступового посилення ролі керівних органів (засновників), 2001—2015 рр.* (безпосередній управлінський контроль за більшістю адміністративних рішень громад замінили на юридичний контроль, який здійснюють кураторії освіти, контроль за бюджетним процесом, який здійснюють регіональні рахункові палати, і розлогу систему моніторингу результатів роботи шкіл).

Зроблено висновок, що наразі державне управління в Україні не передбачає участі громадськості та незалежних експертів в освітньому процесі. Відсутність діалогу негативно впливає не тільки на державну освітню політику, а й на соціально-економічний клімат, саме тому успішний польський досвід з питань децентралізації управління освітньою системою є важливим ресурсом при створенні прогресивної децентралізаційної освітньої політики в Україні.